

سه‌شنبه ۱۰ شهریور ۱۴۰۵ شماره ۹۱۱۱

irannewspapper irannewspapper

«ایران» از جایگاه وحدت در گفتمان جمهوری اسلامی گزارش می دهد

انسجام؛ کلان راهبرد جمهوری سوم

گزارش

همراه خوارزمی

گروه سیاسی

نزدیک به ۴۵ سال پس از پایه‌گذاری رسمی «هفته وحدت»، که ابتکاری برای تقویت علقه و همگرایی میان شیعیان و اهل سنت ایران و همچنین میان جمهوری اسلامی ایران و دیگر کشورهای مسلمان بود، «وحدت و انسجام» در دوره زعامت و رهبری آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای، که از آن با عنوان «جمهوری سوم» یاد می‌شود، جایگاهی فراتر از یک توصیه سیاسی یافته است. این مفهوم اکنون به یکی از محورهای اصلی گفتمان سیاسی نظام جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده و نشانه‌هایی از قرار گرفتن آن در جایگاه یک راهبرد کلان را می‌توان مشاهده کرد. این رویکرد، از یک سو با گفتمان «فاق ملی» دولت چهاردهم ارتباط داشته و از سوی دیگر، پس از جنگ تحمیلی ۲۴ روزه و سپس جنگ رمضان، جلوه‌های تازه‌ای از کارکرد خود را در تقویت مقاومت و دفاع ملی نشان داده است. در این میان، پیام‌ها و مواضع رهبر انقلاب در مناسبت‌های مختلف نیز بر ضرورت حفظ وحدت و پرهیز از تفرقه تأکید داشته است؛ مجموعه‌ای از مواضع که نشان می‌دهد وحدت و انسجام در حال عبور از سطح یک توصیه عمومی برای کاهش اختلافات سیاسی و اجتماعی و تبدیل شدن به بخشی از نگاه کلان به قدرت ملی است. تعبیر «کلان راهبرد» درباره وحدت و انسجام از این جهت اهمیت دارد که این مفهوم دیگر صرفاً ناظر بر تنظیم

روابط میان قوای سه‌گانه یا نزدیک کردن جریان‌های سیاسی به یکدیگر نیست. در برداشت جدید، وحدت می‌تواند همزمان در سه سطح دنبال شود: اول، درون حاکمیت و میان نهادهای مختلف تصمیم‌گیر؛ دوم، در رابطه میان مردم و سوم، در سطح منطقه‌ای و میان ایران و دیگر کشورهای مسلمان و همسایه. اگرچه درباره هر سه سطح، ارجاعات و استنادات متعددی در پیام‌های رهبر انقلاب و سخنان رؤسای قوای سه‌گانه، بویژه رئیس جمهوری، وجود دارد اما به نظر می‌رسد در این میان، حفظ و تقویت پیوند میان حاکمیت و جامعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است. دلیل این اهمیت را نیز باید در نسبت مستقیم انسجام اجتماعی با قدرت و امنیت ملی جست‌وجو کرد. آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای در اولین پیام پس از برگزیده شدن به رهبری، حضور عمارگروه ملت ایران» را نعمتی برای نظام دانستند و در بیان الزامات حفظ قدرت این حضور تصریح کردند که «باید بر وحدت بین آحاد و اقشار ملت خدشهای وارد شود» و این امر «با صرف نظر کردن از نقاط مورد اختلاف تحصیل خواهد شد». ایشان همچنین در پیام ۲۰ فروردین تأکید کردند که «دستیابی به ایران هر چه قوی‌تر از مسیر وحدت بین اقشار مختلف جامعه می‌گذرد.» در ۲۶ تیر نیز «صیانت از وحدت و پرهیز از تفرقه و تنازع، اختلافات سیاسی و برجسته کردن تفاوت‌های اجتماعی» را برای حفظ و تقویت انسجام و یکپارچگی کشور، «وظیفه مهمانی» اعلام کردند. همچنین نمایندگان مجلس را به صیانت از این وحدت و پرهیز

تبدیل می‌شود. **وفاق ملی؛ صورت سیاسی وحدت** مسعود پزشکیان رئیس‌جمهوری نیز از ابتدا مبنای دولت‌ش را بر گفتمان وفاق ملی قرار داده بود و طبیعتاً مستلزم و ماحصل ایده وفاق‌ش چیزی جز وحدت و انسجام نبود. پزشکیان در همه دو سالی که از عمر دولت‌ش می‌گذرد بویژه در سخنرانی‌هایی که همزمان و پس از جنگ اخیر داشته به جدیت بر ضروری بودن وحدت و انسجام نه صرفاً به عنوان یک توصیه بلکه به عنوان رویکرد و راهبردی

که توانسته مبنای قدرت و مقاومت ملی قرار گیرد و در به پیروزی رسیدن ایران در این جنگ تحمیلی نابرابر مؤثر باشد تأکید کرده است. در ادبیات پزشکیان نیز واژه «مردم» واجد معنایی فراگیر است و تنها گروه‌های همسو با دولت یا حاکمیت را دربرنمی‌گیرد؛ بلکه منتقدان، گلابه‌مندان و کسانی را نیز شامل می‌شود که ممکن است از نظر سیاسی، اجتماعی یا در سبک زندگی با دیگران تفاوت داشته باشند، اما در چارچوب هویت و منافع ملی، خود را متعلق به ایران می‌دانند. این نگاه البته در ادبیات سیاسی رئیس‌جمهوری امر تازه‌ای نیست، اما تجربه جنگ اخیر موجب شد نسبت میان این نگاه و مفهوم قدرت ملی با صراحت بیشتری مطرح شود. پزشکیان در گفت‌وگوی تلویزیونی اخیر خود با مردم نیز به هر سه سطح وحدت و انسجام اشاره کرد. در سطح اول، یعنی وحدت درون حاکمیت، تقاهم اعضای شورای عالی امنیت ملی درباره تفاهنامه اسلام‌آباد را نتیجه عقل جمعی و نمونه‌ای از تجلی وحدت درونی دانست و هم‌صدایی ایجادشده در این زمینه را دستاوردی مهم و استثنایی توصیف کرد. سخنان رئیس‌جمهوری نشان می‌داد که این اجماع، علاوه بر اصل تفاهنامه، در نحوه مواجهه با نقض تعهدات از سوی آمریکا و تلاش برای الزام طرف مقابل به اجرای تعهدات نیز اهمیت داشته است. در سطح منطقه‌ای نیز پزشکیان بر ضرورت رسیدن کشورهای منطقه به زبان و فهم مشترک و ایجاد سازوکارهایی برای تضمین امنیت منطقه و کشورهای مسلمان در برابر تجاوزات رژیم صهیونیستی تأکید کرد. در این نگاه، وحدت منطقه‌ای صرفاً یک همبستگی عاطفی میان کشورهای مسلمان نیست،

بلکه می‌تواند مبنایی برای تأمین امنیت و کاهش آسیب‌پذیری کشورهای منطقه باشد. اما مهم‌ترین بخش سخنان رئیس‌جمهوری به سطح سوم، یعنی رابطه میان مردم و حاکمیت، بازمی‌گشت. پزشکیان در تبیین نقش این وحدت در برهم زدن محاسبات دشمن و مقابله با مشکلات خارجی و داخلی گفت: «اگر این وحدت و انسجام نبود، حتماً آنها اکنون به نیت شومی که داشتند، رسیده بودند.» این گزاره، در واقع، نقطه اتصال میان گفتمان وفاق ملی و نگاه راهبردی به وحدت و انسجام است. در این برداشت، حتی وجود مشکلات اقتصادی، از جمله تورم و بیکاری، مانع از آن نشده است که بخش‌های مختلف جامعه در بزنگاه دفاع از کشور، بر سر منافع و تمامیت ارضی ایران به اشتراک برسند. از همین منظر، آنچه نظام سیاسی، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور را در برابر فشارهای خارجی استوار نگه می‌دارد، صرفاً ظرفیت‌های سخت قدرت نیست؛ بلکه میزان پیوند جامعه با یکدیگر و با منافع مشترک ملی نیز بخشی از این قدرت محسوب می‌شود. بر این اساس، شاید مهم‌ترین تحول در مفهوم «وحدت و انسجام» را باید در تغییر جایگاه آن جست‌وجو کرد؛ مفهومی که پیش‌تر عمدتاً در قالب توصیه‌ای برای پرهیز از اختلاف و تقویت همگرایی مطرح می‌شد، اما اکنون بیش از گذشته با مفاهیمی چون قدرت ملی، امنیت، مقاومت و تمامیت ارضی پیوند خورده و به یکی از مبانی اصلی حکمرانی در دوره جدید تبدیل شده است؛ راهبردی که مخاطب آن نه فقط نهادهای حاکمیتی و جریان‌های سیاسی، بلکه تمام جامعه ایران و در سطحی سترگ‌تر، محیط پیرامونی و کشورهای مسلمان منطقه است.

وحدت و انسجام بخشی از قدرت ملی است

محمدکاظم انبازلویی قائم مقام دبیرکل حزب مؤتلفه اسلامی

اتحاد ملی و انسجام اسلامی، از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی و حتی پیش از آن، یکی از مهم‌ترین مبرهای موفقیت ملت ایران در مواجهه با قدرت‌های بزرگ و دشمنان بوده است. ایران با تکیه بر وحدت ملی و پیروزی رهبری و امامت جامعه توانست در برابر دسیسه‌ها، نیرنگ‌ها و فشارهای استبداد و استعمار جهانی ایستادگی کند. نگاهی به تحولات سیاسی و جغرافیایی ۲۰۰ سال اخیر نشان می‌دهد که یکی از مهم‌ترین ابزارهای استعمار برای سلطه بر ملت‌های منطقه، ایجاد تفرقه و اختلاف میان مردم و امت‌تباری‌گری، لازمه رشد و بسیاری از کشورهای که امروز در منطقه غرب آسیا مشاهد می‌کنیم، در چند قرن پیش با مرزها و ساختار سیاسی ایران امروز نیز تنها بخشی از قلمرو ایران تاریخی است. تجزیه سرزمینی و تصرفات روزافزون قدرت‌های استعماری علیه ایران، تا حد زیادی در بستر اختلاف افکنی و ایجاد شکاف در میان صفوف ملت صورت گرفت. در مقابل، هر زمان که ملت ایران توانست حول یک محور مشترک و رهبری واحد گرد هم آید، قدرت مقاومت و ایستادگی آن، افزایش یافت. در ادبیات انقلاب اسلامی، می‌توان این تقابل را رویارویی «امام نور» و «امام نار» دانست؛ یعنی از یک سو، وحدت، هدایت و انسجام جامعه و از سوی دیگر تلاش دشمن برای ایجاد اختلاف، سردرگمی و تفرقه. امروز نیز حفظ این وحدت، ضرورتی اساسی برای عبور از چالش‌های موجود است. رهبر

سیاسی

ایران؛ مهم‌ترین محور وحدت

علیرضا خجسته‌پور قائم مقام دبیرکل جامعه اسلامی مهندسين

موضوع وحدت ملی و انسجام داخلی، از جمله مسائلی است که رهبران انقلاب بارها بر اهمیت آن تأکید کرده‌اند. در دیدارهای مختلف با اقشار مردم، پیام‌ها و سخنرانی‌های رهبر شهید، بارها بر ضرورت حفظ انسجام ملی و پرهیز از اختلافات تأکید شد و پس از ایشان نیز آیت‌الله مجتبی خامنه‌ای بر همین ضرورت تأکید کرده‌اند. اما چرا وحدت و انسجام تا این اندازه برای رهبران جمهوری اسلامی اهمیت دارد؟ پاسخ را باید در یک واقعیت روشن جست‌وجو کرد: دشمن از ایجاد شکاف میان مردم، مسئولان و گروه‌های اجتماعی می‌تواند به نفع خود استفاده کند. دشمن زمانی می‌تواند به یک کشور ضربه بزند که میان اجزای جامعه شکاف ایجاد شده باشد؛ میان مردم و مسئولان، میان گروه‌های سیاسی، میان اقوام و مذاهب و حتی میان نهادهای مختلف حاکمیتی. بنابراین انسجام داخلی نه یک موضوع تزئینی و شعاری، بلکه بخشی از قدرت ملی و یکی از مؤلفه‌های اصلی امنیت کشور است. دولت چهاردهم نیز با طرح ایده «دولت وفاق» تلاش کرد بر ضرورت همگرایی سیاسی و اجتماعی تأکید کند و روابط خود را با جریان‌های مختلف سیاسی و اجتماعی حفظ کند. واقعیت این است که کشور با مشکلات متعددی مواجه است؛ بخشی از این مشکلات ریشه داخلی دارد و بخش قابل توجهی نیز متأثر از فشارها و عوامل خارجی است. در چنین شرایطی، تقویت انسجام داخلی باید به یک اولویت ملی تبدیل شود. در این میان، ایران می‌تواند یکی از مهم‌ترین محورهای وحدت باشد. ایران دوستی، دفاع از منافع ملی، خدمت به مردم و حفظ تمامیت و اقتدار کشور، ارزش‌هایی فراتر از جناح‌ها و جریان‌های سیاسی هستند. هر جریان و گروهی، با هر سلیقه سیاسی، اجتماعی یا فرهنگی، می‌تواند حول این محورهای مشترک با دیگران به تقاهم برسد. امروز که کشور با فشارهای خارجی، تهدیدهای امنیتی، تحریم‌های اقتصادی و جنگ رسانه‌ای مواجه است، برجسته کردن اختلافات سیاسی و جناحی نه تنها کمکی به حل مشکلات نمی‌کند، بلکه می‌تواند به تشدید فشار بر جامعه منجر شود. دولت و دستگاه اجرایی در خط مقدم خدمت‌رسانی به مردم و مقابله با مشکلات اقتصادی قرار دارند. فشار اقتصادی هم بر دولت و هم بر مردم سنگین است. اگر این فشار با بی‌انضباطی سیاسی، رقابت‌های فرسایشی و اختلاف‌افکنی داخلی ترکیب شود، هزینه آن را در نهایت مردم خواهند پرداخت. در سوی دیگر، نیروهای نظامی و امنیتی کشور نیز در شرایطی قرار دارند که همواره باید آمادگی مقابله با تهدیدهای احتمالی را داشته باشند. میدان، نشان می‌دهد که توان نظامی نیاز ندارد، به پشتوانه اجتماعی و انسجام ملی نیز نیازمند است. ضلع دیگر این معادله، دیپلماسی است. دیپلماسی قدرتمند بدون پشتوانه داخلی قدرتمند، با هر محدودیت مواجه خواهد شد. ایران قدرتمند، پیش از هر چیز به جامعه‌ای منسجم نیاز دارد. میدان و دیپلماسی هر دو زمانی قدرتمند خواهند بود که پشتوانه‌ای با نام وحدت ملی در پشت سر آنها قرار داشته باشد. از این رو، حفظ انسجام داخلی نه یک انتخاب، بلکه یک ضرورت راهبردی برای عبور از فشارها و مقابله با تهدیدهای پیش روست.

وحدت؛ راهبرد کل کشور، نه یک قوه و یک نهاد

محمد نعییمی‌پور نماینده اسبق مجلس شورای اسلامی

وحدت و انسجام در ادبیات سیاسی ما، مبتنی بر نوعی اعتماد متقابل است. اگر اعتماد میان طرفین برقرار باشد، به جای نزاع و تنازع و اینکه هر کسی صرفاً حرف خودش را بزند، تلاش می‌شود با یکدیگر انضام و بر اساس هدف مشترک، یعنی پیشبرد امور کشور، حرکت شود. مشکل از جایی آغاز می‌شود که هر شخص، مجموعه یا گروهی صرفاً در محدوده منافع خودش حرکت کند. در چنین شرایطی ایران فروموش می‌شود و آنچه باقی می‌ماند، خودخواهی است. در این وضعیت، فرد دائماً به دنبال چیزی می‌گردد که اثبات کند دیگران علیه منافع او هستند و بنابراین باید برای منافع خودش تلاش کند. حتی ممکن است تصور کند اگر سکوت کند یا با دیگران همگام شود، این همراهی به منافع او آسیب خواهد زد. وقتی مبنای رفتار، بی‌اعتمادی و اصرار بر خواسته‌های شخصی باشد، هرچقدر هم توصیه و نصیحت صورت بگیرد، نتیجه چندان حاصل نمی‌شود. نکته مهم این است که یک اکثریت قابل توجه باید بپذیرد که انسجام می‌تواند به سربلندی کشور منجر شود و علی‌رغم همه فشارهای بیرونی، باید ایستاد و با هم‌افزایی امور را پیش برد. باید به کسانی که در شرایط سخت همراهی نمی‌کنند یا رفتارهای خارج از انتظار و مبتنی بر تشدید تنش و تفرقه دارند، یادآور شد که این رفتار در حافظه جامعه و مجموعه حکمرانی کشور باقی خواهد ماند. حالا فردای عبور از بحران‌ها ممکن است همین‌ها بیایند و بگویند سهم ما چیست؟ پاسخ روشن است: سهم شما متناسب با همان نقشی است که در روزهای سخت ایفا کردید؛ زمانی که حداکثر فشار بر کشور وجود داشت و بخش بزرگی از جامعه و مسئولان تلاش می‌کردند امور را با انسجام و هم‌افزایی پیش ببرند، شما چگونه رفتار کردید؟ این بحث ناظر بر اهمیت انسجام و وحدت درونی است. البته که انسجام هم به معنای یکدستی نیست، بلکه همانگونه که آقای رئیس‌جمهوری تأکید دارند، وقتی از مردم صحبت می‌کنیم منظور همه مردم است. وحدت با پذیرش تنوع و تکرر ممکن است و اینکه هر کس در ساختارهای حقیقی و حقوقی احساس تعلق داشته باشد. بنابراین وحدت را نباید صرفاً وظیفه یک قوه، یک نهاد یا یک مجموعه دانست. وحدت باید به عنوان راهبرد کل کشور نهادینه شود؛ هم در وجه ایجابی آن، یعنی تلاش همه برای ایجاد اعتماد، همکاری و هم‌افزایی و هم در وجه سلبی آن، یعنی پرهیز از رفتارهایی که به بی‌اعتمادی، شکاف و نزاع داخلی دامن می‌زند. در شرایطی که کشور با فشارهای بیرونی مواجه است، حفظ این سرمایه ملی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. نباید اجازه داد رفتار و خواسته‌های یک اقلیت، ذهن و انرژی جامعه و مسئولان را از این هدف اصلی منحرف کند. در نهایت مواضع اخیر رهبر انقلاب و رئیس‌جمهوری نشان از آن دارد که انسجام و وحدت همزمان که یک ضرورت سیاسی است فراتر از آن راهبرد کلی کشور هم هست و ناظر بر همین مهم است که نباید فقط و تقویت آن را وظیفه یک قوه یا نهاد دانست.

معاون تشریفات دفتر رئیس‌جمهور:

بازگشت ایرانیان توسط پزشکیان با قوت در حال پیگیری است

ایرانیان خارج از کشور در جریان جنگ‌های ۱۲ و ۶۰ روزه و همچنین در هفته‌های پس از جنگ اخیر، با برائت از جریان صدامیان ویرانی طلب، مشخصاً در دفاع از کشور و تمامیت ارضی، به نوبه خود به مدد آمدند. از طرفی دیگر، دولت چهاردهم نیز از اولین روزی که مسعود پزشکیان سکان ریاست جمهوری را به دست گرفت، موضوع «بازگشت ایرانیان خارج از کشور» را به عنوان یکی از برنامه‌های خود مطرح کرده است. متقابلاً در دو جنگ تحمیلی یک سال اخیر علیه کشورمان، شاهد حمایت تمام قد بخش اعظمی از ایرانیان خارج از کشور از ایران بودیم، بسیاری از آنان پایانه صادر کردند، تجمع برگزار کردند و به اشکال مختلف حمایت خود را از سرزمین مادری اعلام کردند. با این توضیحات، سیدعباس معاون تشریفات و سرپرست معاونت سیاسی دفتر رئیس‌جمهور، در گفت‌وگو با ایرنا به این سؤال پاسخ داده است که تا این سوی دولت تدبیر برای بازگشت ایرانیان خارج از کشور و استفاده از ظرفیت نخبگان خارج‌نشین اندیشیده شده است؟ موسوی اظهار کرد: «اکثر ایرانیان مقیم خارج انسان‌هایی وطن‌دوست، آزاده، فرهیخته و باسواد هستند.»

وی افزود: «بحث بازگشت ایرانیان خارج از کشور توسط دکتر پزشکیان با قوت و قدرت در حال پیگیری است تا بتوانیم از ظرفیت آنان استفاده کنیم. ایشان در تمام سفرهای خارجی مایل هستند که دیداری با ایرانیان مقیم آن کشور داشته باشند و با آنان ارتباط برقرار کنند.» معاون تشریفات دفتر رئیس‌جمهور، با تأکید بر اینکه درهای این کشور به روی صاحب‌خانه‌های خود باز است، اظهار کرد: «رئیس‌جمهور در خصوص بازگشت ایرانیان خارج از کشور با رهبر شهید و نهادهای ذی‌ربط صحبت کردند. هر کس که تصمیم بگیرد به کشور بازگردد - بجز گروهی که در ترورهای دهه ۶۰ مشارکت داشتند- بمب‌گذاری کردند و البته خودشان هم پایشان را در این آب و خاک نمی‌گذارند و ما هم آنان را ایرانی نمی‌دانیم، کسی که با دشمن هم‌پایه‌ها و دشمن شده و ونیوات و نظرات آنان را اجرا کرده است، ایرانی نیست- می‌تواند به کشور بازگردد.» موسوی ادامه داد: «تا جایی که اطلاع دارم، بجز کسانی که تخطاتی از دست داشته‌اند، اکثریت قاطع ایرانیان خارج از کشور می‌توانند با حمایت و تضمین آقای رئیس‌جمهور به کشور خود بازگردند، تا هر زمان دلشان خواست بمانند و راحت رفت و آمد کنند.»

مشاور ارشد فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی:

روابط سپاه و دولت بسیار مستحکم است

سردار محمدرضا نقدی، مشاور ارشد فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گفت‌وگو با شبکه المیادین درباره تحولات اخیر و رویکرد جمهوری اسلامی ایران در قبال احتمال رویارویی مجدد با آمریکا، توقف جنگ را ناشی از ناتوانی آمریکا، متحمل شدن خسارت و دریافت ضربات دانست و گفت: «دامه درگیری برای واشنگتن هزینه‌های سنگینی به همراه داشته است.» به گزارش ایرنا مشاور ارشد فرمانده کل سپاه درباره اولویت کنونی جمهوری اسلامی ایران گفت: «اولویت ما جنگ با دشمن نیست؛ مسأله این است که به بازدارندگی برسیم.» وی همچنین با تأکید بر توان مقاومت ایران گفت: «حتی اگر آنها دیواری بتی در اطراف ایران احداث کنند و نگهبانان آن را قرار دهند، ایران همچنان با قدرت پارچا خواهد ماند.» نقدی در بخش دیگری از این گفت‌وگو، یکی از مهم‌ترین مزیت‌های ایران در جنگ اخیر را داخلی بودن تولید تسلیحات دانست. وی گفت: «تمامی تأسیسات آسیب‌دیده در مکان‌هایی بسیار امن بازسازی شده‌اند و اکنون با استفاده

